

Ahvenamaa valimised, 20. oktoober 2019

Käesoleva brošüüri on avaldanud Ahvenamaa valitsus aastal 2019 Täpsema teabe leiate aadressilt www.val.ax

Käes on valimiste aeg!

Parlamendi- ja omavalitsusvalimised leiavad aset 20. oktoobril 2019. Ahvenamaa kogukonnale on oluline, et kõik kasutaksid oma hääletamisõigust ja võtaksid osa valimistest. Kellel on õigus hääletada? Kuidas toimub oma hääle andmine? Kuidas seatakse üles kandidaadid?

Siit leiate vastused oma valimisteemalistele küsimustele.

Mille jaoks me valime?

Parlamendivalimistel valime me 30 Ahvenamaa parlamendiliiget järgmiseks neljaks aastaks.

Omavalitsusvalimistel valime omavalitsuse volikogu liikmed. Ka nende positsioon kestab neli aastat.

Volikogu liikmete arv sõltub sellest, kui palju on igas omavalitsuses elanikke. Suurimas Mariehamni omavalitsuses on 27 volikogu liiget. Väikseimates omavalitsustes on volikogu liikmeid üheksa.

Kellel on lubatud valida?

Valimistel osalemiseks peate olema 18aastane või saama hiljemalt valimispäeval 18aastaseks. See tähendab, et peate olema sündinud 20. oktoobril 2001 või varem.

Parlamendivalimistel hääletamiseks peab teil samuti olema õigus alalisele elukohale Ahvenamaal. Küll ei ole teil kohustust hetkel Ahvenamaal elada.

Omavalitsusvalimistel peab teie koduomavalitsuseks olema seisuga 1. september 2019 Ahvenamaa. See on omavalitsus, kus te asute hääletama. Samuti peab teil olema valimispäevaks olnud **kas** õigus alalisele elukohale Ahvenamaal **või** olete olnud Ahvenamaa elanik vähemalt aasta vältel.

Kui teil on õigus valida, postitatakse teie koduaadressile umbes kuu aega enne valimiskuupäeva **valimiskaart**. Peate veenduma, et valimiskaardil toodud teave on õige.

Kuidas toimub oma hääle andmine?

Igal erinevatel valimistel kandideerival kandidaadil on oma number. Neid numbreid kasutatakse kandidaatide valimiskampaaniates. Samuti on kandidaatide nimekirjaga võimalik tutvuda aadressil www.val.ax

Parlamendi ja kohalike omavalitsuste valimistel kasutatavad numbrid on erinevad:

- numbreid alates 2st kasutatakse parlamendivalimistel (valge kandidaatide nimekiri)
- numbreid alates 502st kasutatakse kohalike omavalitsuste valimistel (roheline kandidaatide nimekiri)

Samu kandidaatide numbreid kasutatakse kõikides omavalitsustes, kuid teil on võimalik anda hääl vaid teie koduomavalitsuse kandideeriva kandidaadi poolt.

Hääle andmiseks tuleb teil kirjutada valimisedeli õigele kohale oma kandidaadi number. Igal valimisel kasutatakse spetsiaalseid valimisedeleid.

Parlamendivalimistel on valimisedelid valged ja kohalike omavalitsuste valimistel rohelised.

Veenduge, et kasutate iga valimise puhul õiget valimisedelit! Kui olete kogemata teinud vea, paluge et teile antaks uus valimisedel. Muudetud või parandatud valimisedel loetakse kehtetuks.

Teil on võimalik anda oma hääl järgmiselt:

1. eelvalimistel üldises eelvalimiste asukohas eelvalimiste perioodil 5. kuni 15. oktoobrini;
2. eelvalimistel posti teel, kui asute välisriigis või olete haige/puudega ja ei suuda muul moel hääletada;
3. eelvalimistel raviasutustes valimisnõukogu ees (kehtib ainult seal asuvate või hooldatavate isikute puhul);
4. oma valimisjaoskonnas pühapäeval 20. oktoobril kl 09.00 kuni 20.00.

Kui osalete eelvalimisel, saate te tavaliselt kaks valimiskaarti – ühe parlamendivalimisteks (valge valimisedel) ja teise omavalitsusvalimisteks (roheline valimisedel).

Kui teil on õigus osaleda vaid ühtedes valimistes, võite teise valimisedeli tagasi anda.

Eelvalimine eelvalimiskohas

Eelvalida on võimalik alates laupäevast, 5. oktoobrist kuni teisipäeva, 15. oktoobrini. Eelvalimiskohti leiab kõikjalt Ahvenamaalt. Sellisteks kohtadeks on postkontorid, omavalitsusasutused ja teised omavalitsuse poolt heaks kiidetud kohad. Eelvalimiskohad on avatud ka laupäeviti eelvalimisperioodi vältel vähemalt hommiku 10.00-st kuni 12.00-ni. Täpsemate aegade teada saamiseks võtke ühendust oma omavalitsusega.

Eelvalimas võib käia teile kõige sobivamas eelvalimiskohas. Selleks ei pea tingimata olema teie koduomavalitsus.

Eelvalima minnes võtke kaasa isikut tõendav dokument. Protsessi kiirendamiseks võtke kaasa oma valimiskaart. Valimisjaoskonna töötajad näitavad teile, kuidas hääletada. Kui vajate abi, on teil õigus seda saada. Võite valida kellegi end abistama. Samuti saavad teid aidata valimisjaoskonna töötajad.

Eelvalimine posti teel

Kui teil ei ole võimalik valimispäeval või eelvalimisperioodil valida, võite **valida posti teel**. Samuti on võimalik posti teel valida juhul, kui te ei asu Ahvenamaal.

Kui soovite hääletada posti teel, kasutage tellimisvormi. Vorm on saadaval aadressil www.val.ax Saatke see oma koduomavalitsusse (kus elasite 1. septembril 2019 või kus te viimati Ahvenamaal elasite). Seejärel saadetakse teile posti teel kõik vajalikud dokumendid. Samuti on juurde lisatud juhised, kuidas dokumente täita.

Posti teel valimiseks vajalikud dokumendid tuleb tellida mitte hiljem kui 15. oktoobril.

NB! Teie valimisedelid ja sissejuhatav kiri tuleb tagastada teie omavalitsusse hiljemalt 18. oktoobriks kl 19.00.

Eelvalimine raviasutustes, nagu haiglates ja hooldekodudes

Eelvalimised haiglates, hooldekodudes ja teistes sarnastes raviasutustes korraldab omavalitsuse poolt nimetatud valimisnõukogu. Valimisnõukogu liikmed tulevad raviasutusse, et anda sealsetele asukatele võimaluse valida. Valimised toimuvad vähemalt kahe päeva vältel valimisnõukogu valitud aegadel. Aegadest teatatakse ette selgelt nähtavad teatise abil.

Tasub panna tähele, et sellisel viisil lubatakse valida ainult raviasutuses elavatel või hooldatavatel inimestel. See ei laiene asutuse töötajatele.

Valimine valimispäeval

Valimispäev on pühapäeval 20. oktoobril 2019. Valimisjaoskonnad on avatud alates 09.00 kuni 20.00. Kui saabute valimisjaoskonda kl 20.00, lastakse teil valida isegi juhul, kui seal on järjekord ja teil tuleb natukene oodata.

Valimispäeval saate valida ainult teie valimiskaadil märgitud valimisjaoskonnas. Saabudes valimisjaoskonda, pöörduge esmalt valimisjaoskonna töötajate poole, kes kontrollivad üle, kas teil on õigus valida. Selle jaoks peate enda kaasa võtma isikut tõendava dokumendi. Hea oleks võtta valimisjaoskonda kaasa ka valimiskaart, kuna see kiirendab protsessi veelgi.

Kui valimisjaoskonna töötajad on veendunud, et teil on õigus valida, antakse teile valimissedelid – sõltuvalt teie valimisõigusest kas siis üks või kaks sedelit. Valimissedelid tuleb täita valimiskabiinis nii, et keegi ei näeks, mida te sinna kirjutate. Kandidaatide nimekirjad on üleval ka valimiskabiini sees.

Pidage meeles, et parlamendivalimiste valimissedel on valge ja omavalitsusvalimiste valimissedel roheline.

Kui olete valimissedelid täitnud, tuleb see märgistada pitsatiga. Seejärel tuleb panna valimissedelid valimiskasti.

Valimisjaoskond osutab teile abi, kui peaksite seda vajama. Võite ka ise valida, et keegi teid abistaks.

Kes võib valimistel üles seada oma kandidatuuri?

Kõik, kel on õigus valida võivad end seada üles ka kandidaatidena, välja arvatud mõned erandid. Näiteks, kui töötate omavalitsuses juhtival kohal, ei saa te oma kandidatuuri üles seada.

Kuidas seatakse valimisteks kandidaate üles?

Kui soovite end seada valimistel üles kandidaadina, võtke ühendust mõne Ahvenamaa poliitilise parteiga. Enda kandidaadina ülesseadmiseks ei pea te olema partei liige, kuid parteil on õigus sätestada teile kui kandidaadile esitatavad nõudmised.

Võite ka ise kandidaate üles seada, luues nn valimisliidu. Sellisel puhul tuleb teil koguda piisav arv valijaid, et toetada kandidaati, keda soovite üles seada. Parlamendikandidaadi puhul on vaja kümmet toetajat ja omavalitsuskandidaadi puhul kolme. Kui olete kandidaat, ei saa te olla samal ajal valimisliidu liige.

Võite ühendada jõud teiste inimestega, et koostada kandidaatide loend, kus on esindatud mitu kandidaati. Valimisliidus peab olema ikkagi piisav arv toetajaid st kümme inimest iga parlamendikandidaadi ja kolm iga omavalitsuskandidaadi kohta.

Kui soovite kandidaate üles seada, võite kasutada aadressil www.val.ax leiduvat vormi

Valimised on otsesed, konfidentsiaalsed ja proportsionaalsed

Ahvenamaa valimised on otsesed. See tähendab, et võite valida otse kandidaadi poolt, keda soovite, et saaks valituks. Alati peate kasutama oma enda häält; teil ei ole võimalik anda oma häält kellelegi teisele edasi.

Meie valimised on konfidentsiaalsed. See tähendab, et keegi ei saa teada, kelle poolt te oma hääle andsite. See on oluline demokraatlik õigus. Seetõttu ongi valimiskabiinidel kardinad nii eelvalimiskohtades kui ka valimisjaoskondades. Valimisedeli võib kokku murda enne valimisjaoskonna töötajate poolt pitsatiga märgistamist ja panna valimiskasti.

Ahvenamaal toimuvad valimised on proportsionaalsed. See tähendab, et valimistulemused kajastavad võimalikult täpselt erinevate rühmade poolt valimiste käigus saadud toetust. Rühm, kes saab 15 protsenti häältest, saab ka 15% parlamendi- või omavalitsuse volikogukohtadest.

Selleks, et valimistulemused oleksid võimalikult proportsionaalsed, kasutatakse D'Hondti meetodit rakendavat häältelugemissüsteemi. Seda häältelugemismeetodit kirjeldatakse üksikasjalikult Soome valimisseaduses.

Valimistulemused

Häältelugemine algab kohe pärast valimisjaoskondade sulgemist valimispäeval. Eelvalimistel antud hääled on päeva jooksul tavaliselt juba loetud ja tulemustest teatatakse peatselt pärast 20.00. Häältelugemist kajastavad jooksvalt ka Ahvenamaa ajalehed ning Ahvenamaa raadio ja televisioon.

Esialgne valimistulemus on tavaliselt valmis juba südaööks. Valimistele järgnevate päevade jooksul loetakse hääled veel kord üle enne kui kinnitatakse lõplikud tulemused.

Täiendav teave

Suurema osa vajalikest teadmistest Ahvenamaa parlamendi- ja omavalitsusvalimiste kohta leiate aadressilt www.val.ax Käesolev brošüür on saadaval ka teistes keeltes.